

CZY MOJE DZIECKO JĄKA SIĘ?

Zacinanie się przypominające jąkanie w wieku dziecięcym jest najczęściej stanem przejściowym. Jest to tak zwana „rozwojowa niepełność mówienia”, która pojawia się w okresie opanowywania przez dziecko systemu językowego czyli pomiędzy drugim a szóstym rokiem życia. W tym wieku dziecko jest szczególnie narażone na występowanie tego zaburzenia. Powstają bowiem dysproporcje pomiędzy tym, co dziecko chciałoby, a co może powiedzieć. W tym czasie następuje gwałtowny przyrost słownictwa i częstości porozumiewania się przy ciągle jeszcze mniejszej sprawności aparatu mowy i dlatego jest to okres krytyczny. Niepełność ta zmniejsza się wraz z wiekiem dziecka.

Jednak bywa tak, iż niepełność fizjologiczna przeradza się w jąkanie wczesnodziecięce, które jest niepełnością patologiczną, mogącą prowadzić do trwałego jąkania. Dzieje się tak szczególnie pod wpływem presji otoczenia, które zwracając uwagę dziecku: „mów powoli”, „nie jąkaj się”, „zastanów się, co chcesz powiedzieć”, wywołują w nim silne emocje tj. niepokój, obawę, gniew. Jeśli dziecko uświadomi sobie swą nieudolność, powstaje lęk przed mówieniem (tzw. logofobia). Nadmierna koncentracja uwagi dziecka na swojej wymowie strach ten pogłębia. Jąkanie nasila się, a niewłaściwy stereotyp mowy utrwała. Powstaje błędne koło: dziecko boi się odzywać, aby się nie zająknąć, a jąka się z powodu poczucia niepewności i strachu przed mówieniem.

Warto wiedzieć, że dziecko w wieku przedszkolnym jest nieświadome występującej w jego wypowiedzi niepełności. Niewłaściwa reakcja otoczenia może utrwalić niepełność w mówieniu dziecka.

Jeżeli rodzice postępują właściwie, czyli nie zwracają uwagi na niepełność, wówczas zmniejsza się ona razem z nabywaniem przez dziecko znajomości języka.

Symptomy rozwojowej niepełności mówienia:

- Powtarzanie sylab np. da-da-daj mi lale; ma-ma-ma-mo
- Powtarzanie głosek np. a-a-a; y-y-y
- Powtarzanie wyrazów np. daj daj mi lale
- Przeciąganie głosek np. mmmam lale
- Pauzy – wyraźnie przerwy między wyrazami
- Blokowanie wyrazów np. d...daj mi lale
- Wtrącenia np. eee daj mi no lale

Jakie są przyczyny nie płynności mówienia?

Dziecko:

1. Pomimo, że chce mówić, nie ma motywacji do mówienia, bo nie wie o czym mówić
2. Wie, o czym mówić, ale nie wie jakich słów i reguł gramatycznych użyć, ma trudności z właściwym doбором elementów językowych
3. Nie może wyartykułować dźwięków, brakuje synchronizacji mówienia z myśleniem
4. Czuje dyskomfort podczas mówienia, odczuwa lęk przed mówieniem
5. W nowej sytuacji, z nowymi osobami ma trudności w wypowiedzaniu się (zaburzenia umiejętności komunikacyjnych)
6. Ma trudności z kontrolą słuchową własnej wypowiedzi

Jak postępować? Wskazówki dla rodziców - propozycje

1. Zachowaj spokój w momencie pojawiającej się nie płynności w wypowiedzi dziecka
2. Nie zwracaj uwagi dziecka na nie płynności w mówieniu np. kiedy dziecko mówi – nie miej przestraszonych oczu, nie proś, by powtarzało nie płynnie wypowiedziane słowa, uśmiechnij się do dziecka
3. Weź dziecko na kolana, przytul je i lekko kołyszając rozmawiaj o tym, co chciało Ci opowiedzieć, mów spokojnie wydłużając samogłoski, wolno np. „aach taak, chciaałeś mi oopowiedzieeć, coo dziś roobiiiłeś w doomu” – mów do dziecka czule
4. Słuchaj tego, o czym dziecko chce opowiedzieć, a nie jak mówi
5. Ograniczaj nadmiar bodźców (programy telewizyjne, programy komputerowe – szczególnie wywołujące napięcie, strach)
6. Przestrzegaj stałego rytmu dnia (posiłki, pory odpoczynku), ponieważ żyjemy w rytmach: styczeń, luty, marzec, (...); poniedziałek, wtorek, środa, (...), rano, południe, wieczór itp.
7. Baw się z dzieckiem słuchając spokojnej muzyki
8. Dostrzegaj mocne strony dziecka, stosuj pochwały np. bardzo podoba mi się jak posprzątałeś zabawki, jesteś w tym mistrzem, brawo.
9. Zachęcaj do zabaw w dmuchanie: bańki mydlane, wiatraczki, waciki, bibułki, piórka, słomki (...)
10. Graj z dzieckiem na instrumentach perkusyjnych – zabawy w odtwarzanie rytmów
11. Układaj z dzieckiem rytmy z: klocek, patyczków, kapsli po sokach, obrazków, zabawek, np. klocek, klocek, kapsel, klocek, klocek, kapsel – następnie wolno przeczytajcie ułożony rytm
12. Grajcie razem na organkach, harmonijce, flecie
13. Śpiewaj z dzieckiem znane piosenki, mów wierszyki, rymowanki - w tempie umiarkowanym i wolnym
14. Staraj się lepiej rozumieć własne dziecko, pomóż mu w wyrażaniu uczuć, nazywaj je np. rozumiem, że jesteś niezadowolony

15. Zachęcaj dziecko do współpracy, do samodzielności – nie wyręczaj w prostych czynnościach - pozwól mu odnosić sukcesy (nawet bardzo drobne)
16. Dbaj o dobry klimat w domu, by dziecko czuło się w nim bezpiecznie
17. Zasięgnij porady psychologa i logopedy jeżeli nie masz pewności, czy postępujesz właściwie.

W przypadku wielu dzieci stosowanie się przez ich najbliższych do powyższych zaleceń daje dobre efekty. Niestety, zdarza się również, iż rozwojowa niepełność mowy czy jąkanie wczesnodziecięce (mimo odpowiedniego postępowania rodziny) utrzymuje się a nawet nasila. Dlatego w razie jakichkolwiek wątpliwości dotyczących zaburzeń płynności w mowie syna lub córki warto skonsultować się z logopedą.